

ТЕХНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ

Подготовка на водача за управление на автомобила

Първо винаги се регулира седалката напред или назад спрямо крайния ляв педал(съединителя).

 20 февруари 2026

 14 мин

 Техника на управление

1. Регулиране на седалката:

Първо винаги се регулира седалката напред или назад спрямо крайния ляв педал(съединителя).

При натискане на съединителя до пода крака трябва да бъде във въздуха (петата да не опира в пода) и крака да не бъде под напрежение (прекалено опънат или сгънат).

Второ се регулира облегалката спрямо волана. Наклона на облегалката трябва да бъде така регулиран, че при хващане на волана ръцете да не са много опънати или свити, което ще попречи на работата с волана.

Много важно условие за правилно и лесно управление на автомобила е правилното регулиране на седалката. Тялото трябва да се чувства удобно и комфортно (да не е стегнато), за да може да се усеща как реагира колата на нашите действия. Гърба не трябва да се отделя от облегалката, защото това води до стягане на мускулите и по-трудна работа с уредите (волан, педали и скоростен лост).

2. Регулиране на огледалата

Вътрешното огледало се регулира, така че без да се променя стойката на тялото да се вижда пътя през задното стъкло на автомобила.

Страничните огледала се регулират, така че да се вижда пътя отляво и отдясно и задната част на автомобила.

3. Поставяне на обезопасителния колан.

Органи за управление и работа с тях

Волан

Кормилото се хваща задължително с две ръце, една срещу друга, разположени на едно ниво (на 3 и 9 часа като палците сочат нагоре, а не обхващат волана и пръстите не го стискат)! Захващането трябва да е здраво, но без особени усилия. При леки изменения траекторията на движение на автомобила и при движение на право, ръцете не се пускат. Важно условие е, след завъртане на кормилото, то да се връща в изходно положение. Движенията трябва да бъдат плавни. Действията с кормилото зависят от скоростта на движение на автомобила. Колкото по-бързо се движим, толкова по-плавно и с по-малък ъгъл трябва да се върти кормилото. При завой се налага по-голямо завъртане. В тези случаи се налага кормилото да се пуска и прихваща. Стремете се при въртене да не кръстосвате ръцете! След завършване на завоя, връщайте кормилото в изходно положение! Никога не пускайте кормилото едновременно и с двете ръце! При спрял автомобил кормилото не се върти!

Педали

Стандартните автомобили разполагат с три педала.

1 – съединител 2 – спирачка 3 – газ

1. Педал на съединителя

Педалът на съединителя се натиска само с левия крак бързо и докрай. Отпускането трябва да се прави плавно и постепенно. При работа с педала, кракът не трябва да опира в пода на автомобила. Контактът на педала с крака трябва да бъде в тази част, както е показано на графиката. Изградете си навик на левия крак да натиска бързо, а да отпуска бавно!

Съединителят в автомобила служи да разделя и свързва двигателя с движещите колела. Когато педалът не е натиснат, тази връзка е осъществена и въртенето на двигателя се предава към колелата. Когато педалът на съединителя е натиснат, връзката между двигателя и движещите колела е прекъсната.

Педалът на съединителя се натиска бързо и докрай, за да се раздели връзката и да не се получат тласъци от автомобила. Отпускането на педала трябва да бъде бавно, за да може да се осъществи плавна връзка от двигателя към движещите колела и автомобилът да потегли плавно.

2. Спирачен педал

Педалът на спирачката се натиска само с десния крак плавно и постепенно. Отпускането в зависимост от ситуацията може да бъде, както плавно така и бързо в зависимост от ситуацията и нуждата. При работа с педала петата на крака е по-добре да бъде опряна в пода на автомобила.

3. Педал на газта

Педалът за газта се натиска само с десния крак. Натискането трябва да става плавно и постепенно. Отпускането в зависимост от ситуацията може да бъде, както плавно така и бързо в зависимост от ситуацията и нуждата. При работа с педала, петата на десния крак трябва да се опира на пода, за да не се уморява. При бавно отпускане на педала, скоростта на автомобила плавно се намалява. При натиснат съединител, педала на газта се отпуска бързо като това няма да предизвика тласъци на автомобила.

Скоростен лост

В различните видове автомобили лостът на предавките е устроен по различен начин, има изпълнения с 5 или 6 предавки за движение на преден ход, една за движение на заден ход R и неутрално положение на лоста за предавките (червената точка). Местоположението на задна предавка е специфично спрямо марката на автомобила.

0 – нулева (неутрална предавка)

Когато лостът е в неутрално положение при придвижването му наляво и надясно се усеща действието на пружини, които се стремят да го върнат в една и съща точка под 3-та и над 4-та предавка. Действието на тези пружини трябва да се има предвид при работа с лоста!

Когато скоростният лост е на неутрална предавка, при отпускане на съединителя не се предава въртене на колелата.

1 – първа предавка

На първа предавка се включва, като се премества лоста наляво, преодолява се съпротивлението на пружината и след това се придвижва назад.

2 – втора предавка 1 → 2

От първа на втора предавка се преминава, като лоста се измества назад и се придържа странично вляво, за да не може пружината да го върне срещу четвърта предавка.

Необходимата скорост за превключване на 2-ра предавка е минимална между 10-20 км/ч.

3 – трета предавка 2 → 3

От втора на трета предавка се преминава като лоста се избутва внимателно напред до неутрално положение, отпуска се за момент докато пружината го фиксира срещу трета предавка и отново се избутва напред, за да се включи предавката.

Необходимата скорост за превключване на 3-та предавка е между 30 - 40 км/ч.

4 – четвърта предавка 3 → 4

От трета на четвърта предавка се преминава като лоста се изтегля направо назад.

Необходимата скорост за превключване на 4-та предавка е между 40 - 50 км/ч.

5 – пета предавка 4 → 5

От четвърта на пета предавка се преминава като лоста се избутва напред до неутрално положение, след това се измества надясно, като се преодолява съпротивлението на другата пружина и отново се избутва напред.

Необходимата скорост за превключване на 3-та предавка е между 65 - 70 км/ч.

5 → 4

От пета на четвърта предавка се преминава като лоста се издърпва внимателно назад до неутрално положение, отпуска се за момент докато пружината го фиксира между трета и четвърта предавка и отново се издърпва назад, за да се включи предавката.

За да се превключи от 5-та на 4-та предавка е необходимо скоростта да се намали до около 55 – 60 км/ч.

4 → 3

От четвърта на трета предавка се преминава като лоста се избутва плавно право напред.

За да се превключи от 4-та на 3-та предавка е необходимо скоростта да се намали до около 40 км/ч.

3 → 2

От трета на втора предавка се преминава като лоста се издърпва внимателно назад до неутрално положение, след това се измества наляво като се преодолява съпротивлението на другата пружина и отново се издърпва назад.

За да се превключи от 3-та на 2-ра предавка е необходимо скоростта да се намали до около 25 - 30 км/ч.

2 → 1

От втора на първа предавка се преминава като лоста се премества лоста наляво, преодолява се съпротивлението на пружината и след това се придвижва напред.

За да се превключи от 2-ра на 1-ва предавка е необходимо скоростта да се намали до около 5-10 км/ч или пълно спиране на автомобила.

Максимална скорост на движение спрямо предавката:

1-ва	2-ра	3-та	4-та
до 10-20 км/ч	до 30 км/ч	до 40 км/ч	до 60-65 км/ч до 50км/ч по време на обучението

Необходима скорост за превключване на по-висока предавка

от 1-ва на 2-ра	от 2-ра на 3-та	от 3-та на 4-та	от 4-та на 5-та
около 10-20 км/ч	35 км/ч(±5км/ч)	45 км/ч(±5км/ч)	65-70 км/ч(±5км/ч)

Необходима скорост за превключване на по-ниска предавка

от 5-та на 4-та	от 4-та на 3-та	от 3-та на 2-ра	от 2-ра на 1-ва
60-50 км/ч	40 км/ч(±5км/ч)	30-20 км/ч(±5км/ч)	около 5км/ч

Паркинг спирачка

Лостът на ръчната спирачка се изтегля и спуска с дясната ръка. При изтегляне (включване) лоста се хваща, без да се натиска бутона в предната му част и се изтегля нагоре. При спускане (изключване), първо лоста изтегля нагоре, след това се натиска бутона с палеца и се държи натиснат докато се спуска лоста до долу.

Стартиране (пускане) на двигателя.

1. Натиска се и задържа натиснат педала на спирачката;
2. Натиска се и задържа натиснат педала на съединителя;
3. Поставя се скоростния лост на неутрална предавка (нулева);

4. Завърта се контактния ключ докато светнат лампите по таблото на автомобила;

5. След като всички жълти лампи по таблото изгаснат, ключа се завърта още малко напред до стартирането на двигателя, след което ключа се освобождава (пуска);

6. Може да се отпусне педала на съединителя, след което и педала на спирачката ако няма наклон на пътя.

7. Включват се късите светлини и се освобождава (изключва) ръчната спирачка при необходимост.

Подготовка за потегляне по равен път

1. Натискате и задържате натиснат педала на съединителя

2. Включва се лоста на предавките на първа скорост

3. Отпуска се (нагоре) педала на съединителя плавно, докато автомобила започне леко да се задвижва, след което педала се задържа в това положение и се натиска малко педала на газта, за да не се изключи двигателя. След като автомобила потегли съединителя се отпуска до горе, а газта се задържа натисната за увеличаване или поддържане на скоростта.

Спиране

При спиране на светофар или за осигуряване на предимство на пешеходец или други автомобили е необходимо:

1. Педала на съединителя се натиска бързо и се задържа натиснат на пода;
2. Педала на спирачката се натиска плавно до пълното спиране на автомобила (при нужда педала на спирачката може да се отпуска или натиска по-малко, за да се контролира точката (мястото) на спиране);
 1. Ако спирането е за по-дълго време (при спиране на светофар) скоростния лост се освобождава на нулева предавка, след което педала на съединителя се отпуска до горе, като същото може да се извърши и с педала на спирачката ако няма наклон на пътя;
 2. Ако спирането е за кратко време (за пропускане на пешеходец) скоростния лост се освобождава на нулева предавка, след което се включва веднага на първа предавка, за да може автомобила да готов за потегляне.

Включване на по-висока предавка

За да се включи на по-висока предавка е необходимо първо да се увеличи скоростта, което става чрез педала на газта:

1 – 2 до 5-10км/ч

2 – 3 до 35км/ч

3 – 4 до 45км/ч

След като скоростта е увеличена до необходимите стойности:

1. Натиска бързо и до пода педала на съединителя;
2. Отпуска се педала на газта (може бързо);
3. Премества се скоростния лост на по-висока предавка;
4. Плавно се отпуска педала на съединителя и се натиска плавно педала на газта за поддържане или увеличаване на скоростта.

Включване на по-ниска предавка

1. с отпускане на педала на газта (по този начин скоростта намалява плавно спрямо предавката)
2. с натискане педала на спирачката (по този начин може да се контролира намаляването на скоростта)

1. Натиска се педала на съединителя бързо и до пода и се задържа в това положение;
2. Натиска се педала на спирачката и се задържа натиснат до намаляването на скоростта до определената стойност (педала се натиска плавно а силата на натиск зависи от необходимостта), след което се отпуска бързо до горе;
3. Премества се скоростния лост на необходимата предавка;
4. Плавно се отпуска педала на съединителя догоре.

За да се включи на по-ниска предавка е необходимо първо да се намали скоростта. Това може да стане по два начина:

Необходимата скорост за превключване на по-ниска предавка е следната:

4 – 3 до 40км/ч

3 – 2 до 30км/ч

2 – 1 до 5км/ч или пълно спиране на автомобила

Включвана на по- ниска предавка чрез намаляне скоростта със спирачния педал:

При необходимост е допустимо прескачането на предавка при превключване на по- ниска скорост:

От 4 – 2 предавка – необходимо е скоростта да се намали до 30км/ч.

От 3 – 1 предавка - необходимо е скоростта да се намали до около 5км/ч.

Потегляне по наклон нагоре

Потеглянето по наклон при изкачване може да се извърши по два начина.

Първи вариант:

1. За да стои автомобила неподвижен е необходимо да се натисне и задържи педала на спирачката;

2. Натиска се бързо и до пода педала на съединителя и се задържа, след което се включва се на първа предавка;

3. Отпуска се плавно педала на съединителя и се задържа малко преди точката на полусъединителя (полусъединителя е точката, в която двигателя и скоростната кутия се свързват, при което колелата на автомобила се завъртат и той потегля напред или назад спрямо предавката);

4. Бързо се отпуска педала на спирачката и кракът се премества на газта, който се натиска плавно;

5. Докато се премества десния крак на педала на газта при необходимост съединителя се отпуска още до задвижването на автомобила в желаната посока (напред или назад);

6. След като автомобила потегли съединителя се отпуска плавно до горе, а педала на газта се задържа натиснат.

Втори вариант:

1. За да стои автомобила неподвижен е необходимо да се включи паркинг спирачката;

2. Натиска се бързо и до пода педала на съединителя и се задържа, след което се включва се на първа предавка;

3. Отпуска се плавно педала на съединителя и се задържа малко преди точката на полусъединителя (полусъединителя е точката, в която двигателя и скоростната кутия се свързват, при което колелата на автомобила се завъртат и той потегля напред или назад спрямо предавката) и се подава газ;

4. Изключва се паркинг спирачката;
5. При необходимост съединителя се отпуска още до задвижването на автомобила в желаната посока (напред или назад);
6. След като автомобила потегли съединителя се отпуска плавно до горе, а педала на газта се задържа натиснат.

При потегляне съединителя винаги се задържа в точката на полусъединител, което прави потеглянето по-плавно и равномерно. Ако е необходимо бавно движение напред или назад може съединителя леко да се натиска или отпуска около точката на полусъединителя (лекото натискането надолу педала на съединителя води до нааляване на скоростта, а отпускането му до увеличаване на скоростта)!

Искате да го упражните на пътя?

Теорията е половината от работата. Другата половина е практика с инструктор, който ще Ви покаже точно какво да коригирате.

[Всички материали](#)